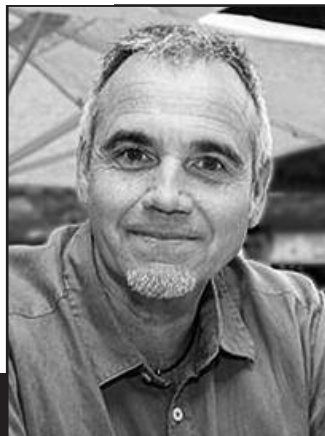

Modernització de l'escenari parlamentari

Albert ROIG i LOSCERTALES

La visió que donaré en aquesta ponència té com a objectiu reflexionar no tant sobre el contingut de l'essència del parlamentarisme sinó més sobre l'estructura, l'espai físic i la posada en escena que acaben donant forma a la seva naturalesa pròpia. Si bé és cert que tot debat entre parlamentaris es basa en la proposta i la contraproposta, en la confrontació de models de país i, al final del camí, en l'aprovació de les lleis necessàries per a la seva societat, també ho és que aquest debat té una característica o unes altres en funció del marc físic on es realitza, que defineix en part la seva idiosincràsia.

La seu històrica del parlamentarisme andorrà és Casa de la Vall, que va ser adquirida el 1702 pel Consell de la Terra, l'antecessor del Consell General convertit com a tal el 1866. Amb diferents reformes al llarg dels anys, Casa de la Vall era el lloc on es reunien els representants del poble (quatre per cada parròquia) per tractar els temes d'interès comú i amb el pas del temps va anar remodelant-se per adaptar-se a les necessitats, però mantenia la seva disposició parlamentària: els Consellers Generals asseguts a banda i banda de la sala allargada, presidida pels síndics. L'any 2011 la seu parlamentària es va traslladar al nou edifici del Consell General i donava sortida així als problemes d'espai que amb el creixement del país i les exigències legislatives tenia Casa de la Vall tot i l'annex de l'edifici de les Monges (on hi havia les sales de reunions de les comissions i dels grups parlamentaris).

Sense entrar encara amb més detalls, deixo sobre la taula una pregunta que no té una resposta única i que cadascú es podrà anar responent a mesura que avanci l'exposició: l'essència parlamentària andorrana hi ha guanyat o hi ha perdut amb el trasllat de les sessions del Consell General de Casa de la Vall al nou edifici? Sembla una pregunta innocent i algú podria pensar que en una diada com aquesta, que s'articula al voltant del genèric sobre el parlamentarisme andorrà i amb la participació de reconeguts noms del món de la política de casa nostra, pensadors, escriptors i periodistes, no té sentit parlar sobre l'espai físic, sinó que la reflexió hauria de ser més de fons, més feta des d'un punt de vista de la politologia. Com

que sóc conscient que hi podria aportar poc a tot el que diguin els meus col·legues ponents, amb els quals sense haver-los escoltat ni llegit m'atreviria a dir que hi coincidim en un percentatge molt elevat, intentaré aportar una visió diferent però que incideix molt, més del que ens pensem, en la praxi parlamentària. I per què? Doncs perquè el contenidor, és a dir, allí on les persones desenvolupem les nostres activitats professionals, té una ascendència molt important sobre com treballem i quin és el resultat final del treball.

Fixeu-vos que en la pregunta que he fet no parlo dels espais de treball dels grups parlamentaris o de les sales on es produeixen les reunions de les comissions o de la Sindicatura o la junta de presidents, sinó que em refereixo a la cambra parlamentària pròpiament dita, allà on se celebren les sessions del Consell General amb la presència dels 28 Consellers Generals i els membres del Govern. És a dir, allà on es produeixen de forma pública els debats sobre lleis i pressupostos i on es fa el control parlamentari a l'acció de Govern. És el lloc, sense cap mena de dubte, on recau la sobirania del poble i, per tant, on s'espera que els nostres representants visualitzin allò pel que han estat escollits. És en definitiva, la caixa de ressonància de l'activitat política del país.

No sóc arquitecte, és una evidència, com potser pertocaria a algú que vol fer una anàlisi sobre les funcionalitats de l'edifici parlamentari i si aquesta afavoreix l'essència del parlamentarisme. Però és que tampoc no en faré una anàlisi arquitectònica, no en tinc pas els coneixements. Però sí que em considero observador, i sobretot n'he estat usuari al llarg de molts anys de seguir com a periodista els Consellers Generals en la seva tasca parlamentària, tant a Casa de la Vall com posteriorment, a partir del 2011, al nou edifici del Consell General. Mentre deixo a l'aire la pregunta que he fet al començament perquè cadascú hi vagi reflexionant, apporto uns quants elements que serveixin per fer-se una opinió.

Segur que tots hem vist a través de la televisió o d'internet debats a la Cambra dels Comuns del Regne Unit, la cambra baixa del seu parlament. No tinc cap dubte que com en tots els parlaments deu haver-hi estones avorrides i de seients buits, però les imatges que a tots ens venen al cap quan pensem en el parlamentarisme del Regne Unit són les de debats intensos, passionals i amb una dialèctica contundent alhora que fina, que ens ensenya realment què és l'esgrima parlamentària. Els parlamentaris estan asseguts en graderies unes situades davant de les altres, en la primera filera de les quals hi ha el Govern, partit del Govern i oposició, separats per un espai entremig en el qual s'asseu el president de la cambra, situat a més alçada que la resta de parlamentaris. El debat es produeix cara a cara i amb una proximitat física que, en segons quins debats, s'hi pot palpar un ambient quasi irrespirable. Els nivells dels debats recorden les veritables àgores clàssiques. A més, ningú no està situat en cap tribuna que el faci estar més alt que els altres parlamentaris, sinó que es fa des del mateix escó dempeus o com a molt la primera ministra i el cap de l'oposició se situen drets davant d'un faristol sense cap tarima.

Si ens desplaçem més al sud, la cambra parlamentària té forma d'hemicicle. La presidència està situada en un punt alt des del qual controla tots els parlamentaris que té al davant, asseguts als seus escons en una semicircumferència amb graderia. Els debats legislatius es fan des d'un faristol o tribuna, que està situat davant de la presidència del parlament i en un punt més elevat que la resta dels parlamentaris perquè l'orador pugui ser vist per tots. El Govern

s'asseu en la primera filera de butaques de tal manera que darrera seu hi té tots els diputats, tot el pes de la cambra a les seves espatlles, des d'on contesta les preguntes que se li fa en les sessions de control parlamentari.

A Casa de la Vall, sense arribar als extrems dialèctics dels parlamentaris del Regne Unit, el debat també es produïa cara a cara. Això sí, ho feien des de l'escò –una cadira en l'època del Consell de la Terra–, asseguts tots a la mateixa alçada i, des de l'existència de l'executiu, l'any 1982, amb el Govern situat al bell mig de la sala al voltant d'una taula. La proximitat era tan gran que el Cap de Govern i els ministres podien sentir l'alè dels Consellers Generals al clatell. Els dos Síndics s'asseien en una taula situada en una tarima més elevada presidint la sala.

Vegem ara les diferències amb l'actual edifici del Consell General. Primer de tot la forma: ha passat a ser un hemicicle, els Consellers s'asseuen en una semicircumferència amb grades. Segon, la presidència, és a dir, la Sindicatura se situa en el punt més elevat de la sala. Tercer, els membres del Govern, en lloc d'asseure's a la primera fila de butaques, ho fan tots agrupats en els seients del costat dret de la sala, separats de la resta de Consellers Generals per un passadís. És a dir, han deixat de sentir l'alè dels Consellers al clatell, ni tan sols senten el pes de tots els parlamentaris al seu darrere com en els hemicicles tradicionals. Aquest fet pot semblar una anècdota però té importància perquè, almenys físicament, l'executiu se sent menys controlat pel legislatiu. Quart, s'introdueix el debat des de la tribuna, situada al costat de la Sindicatura, per tant amb l'orador en un punt més elevat que la resta de Consellers, cosa que a Casa de la Vall era impossible.

Quan es va estrenar el debat parlamentari en aquest nou espai, es feia evident la incomoditat dels Consellers, ja que no estaven acostumats a fer debats com els que veiem en els parlaments del nostre entorn. Però passades ja dues legislatures la incomoditat s'ha anat perdent i els Consellers s'hi han habituat. Tot i això també es conserva el debat des de l'escò, com per exemple durant les sessions de control al Govern, de la mateixa manera que es fa en altres parlaments.

Però si el debat parlamentari ha canviat a conseqüència dels nous espais dins l'hemicicle i les noves disposicions dels seus protagonistes, és evident que el parlamentarisme en si també ha sofert un canvi per l'arquitectura de l'edifici: imponent, modern, amb molts espais oberts, considerat per alguns excessiu per a les necessitats del nostre legislatiu. Els responsables van detectar ben aviat que la singularitat del nou edifici produiria un canvi en la praxi parlamentària i que segurament s'entrava en una nova etapa del parlamentarisme andorrà. De seguida que es va posar en funcionament i es va constatar aquesta exagerada grandesa arquitectònica, conseqüència d'una Andorra que vivia en una opulència que posteriorment va passar factura, s'hi van traslladar altres institucions i serveis per ocupar els espais que quedaven buits i fer-lo així una mica més sostenible... i amable.

Aquesta magnitud, ha influït en la tasca parlamentària? Vull dir, treballen millor o pitjor els Consellers en aquest nou espai? És evident, o almenys crec que així deu ser, que la modernització de les instal·lacions ha de fer sens dubte que el treball parlamentari sigui molt més eficient, sobretot per als serveis de la cambra, els seus funcionaris, que en aquests darrers vuit anys de ben segur que han vist millorada la seva qualitat en el treball.

Però, podríem afirmar que es va passar de l'escalfor de Casa de la Vall a la fredor del nou

edifici? El contacte personal entre Consellers a la sala dels Passos Perduts, els intercanvis amb la premsa en aquesta mateixa sala i les confidències amb el seu *off the record* s'han perdut; s'ha diluït el contacte amb el públic, que té el seu lloc reservat al primer pis, quan a Casa de la Vall els assistents com a públic s'asseien al final de la sala i forçosament per entrar i sortir havien de creuar-se amb els Consellers. Aquest distanciament ha contribuït que els Consellers, sobretot els líders dels grups parlamentaris i els membres del Govern, prenguin la tribuna com un escenari on cal interpretar un determinat paper, és a dir, en fan un escenificació, o fent servir una expressió molt actual: fan postureig.

No hi ha voluntat de caure en el romanticisme, ni de bon tros voler ancorar-se en un passat en el qual les instal·lacions de Casa de la Vall havien quedat feia temps del tot obsoletes, però hagués estat bé que el nou edifici hagués procurat mantenir aquella part de l'essència del parlamentarisme andorrà basada en la seva història i no imitant, i encara malament, les seues parlamentàries veïnes. Ha passat tot a ser més fred, com si el parlamentarisme andorrà hagués perdut part de la seva ànima o, si voleu, l'hagués mutada.

Albert Roig i Loscertales,
periodista